

טיוטת חוק מערך הגיור, התשפ"ב-2022 - הסמכת ועדת השרים לענייני חקיקה

הצעת להחלטה

מחליטים, בהמשך להחלטה חק/631 של ועדת שרים לענייני חקיקה מיום 20.2.2022,

- א. לאשר עקרונית את טיוטת חוק מערך הגיור, התשפ"ב-2022 (להלן – טיוטת החוק), בנוסח המצ"ב.
- ב. לצורך מימון העלות הכרוכה בטיטוט החוק האמורה בשנת 2022 יוקצה תקציב כמפורט להלן:

משרד	2022
ראש הממשלה	3 מלש"ח
שירותי דת	3 מלש"ח
האוצר	7 מלש"ח
סך הכל	13 מלש"ח

- ג. בנוסף לתקציבים האמורים בסעיף קטן (ב), יקצה משרד ראש הממשלה 17 תקנים ונלוות השכר הנדרשים ליישום טיוטת החוק, מתקינת כח האדם הקיימת במשרד.
- ד. התקציבים ותקני כח האדם המפורטים בסעיפים קטנים (ב) ו-(ו) להחלטה זו יוקצו למערך הגיור הממשלתי במשרד ראש הממשלה, לאחר אישור טיוטת החוק בקריאה שניה ושלישית בכנסת, או יום תחילתו של תיקון חקיקה, לפי המאוחר מביניהם.
- ה. התקציבים המפורטים בסעיף קטן (ב) עבור שנת 2022, חושבו עבור ששה חודשי הפעילות הראשוניים של מערך הגיור בהתאם להוראות טיוטת החוק. ככל שמועד תחילת החוק יחול לאחר יום 1 ביוני 2022, יועבר למערך הגיור החלק היחסי של התקציב בהתאם לתקופה שנותרה.
- ו. בהתאם לסעיף 40א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 ולצורך מימון פעולה מאזנת כהגדרתה בסעיף 40א לחוק האמור, יקצה משרד ראש הממשלה סכום של 20 מלש"ח משנת 2023 ואילך, מתקציב הפעילות שלו לצורך מימון העלות הכרוכה בטיטוט החוק בשנים האמורות.
- ז. להסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר, על דעת הממשלה, את הצעת החוק שתוגש לכנסת.
- ח. בהתאם לסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת, לבקש מהכנסת לקצר את תקופת ההנחה ולחקדים את הדיון בהצעת החוק.

דברי הסבר

רקע כללי

גיור הוא הליך המרת דתו של בן דת אחרת או חסר דת, ליהדות. לפי אומדני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, חיים בישראל כיום למעלה מ-400,000 אזרחים חסרי דת ואחרים שאינם נחשבים יהודים על פי ההלכה היהודית. רובם עלו ארצה בגלי העלייה הגדולים ממדינות חבר העמים, אתיופיה ושאר התפוצות. ברוח זו, ממשלות ישראל ראו בגיור אתגר לאומי ודתי.

ביום כ"ב בסיוון התשנ"ז (27 ביוני 1997) מינה ראש הממשלה דאז ועדה לגיבוש רעיונות והצעות לעניין סוגיית הגיור בישראל, בראשות פרופ' יעקב נאמן ז"ל (להלן – ועדת נאמן).

ביום יא' בניסן התשנ"ח (7.4.1998), בהחלטתה מס' 3613, אימצה ממשלת ישראל את המלצות ועדת נאמן (להלן – החלטת הממשלה), ובעיקרן כי הגיור בישראל יהיה גיור ממלכתי אחיד, על פי דין תורה, שיהיה מוכר על ידי כלל ישראל, אך הליך ההכנה לגיור במסגרת המכון ללימודי יהדות שיוקם למטרה זו ייתן ביטוי לכלל האוכלוסייה היהודית בישראל. מערך הגיור הממלכתי הוקם בעקבות החלטת הממשלה האמורה, ומבנהו הארגוני ותפקידיו המפורטים עוגנו בהחלטות ממשלה נוספות ובפרט החלטה מס' 3155 מיום 14.2.2008, וכן הוקם המכון ללימודי יהדות (כיום "נתיב") בחסות הסוכנות היהודית, אך חוק בנושא הגיור לא נחקק עד כה.

מטרותיו העיקריות של החוק המוצע הן הסדרת מעמד מערך הגיור הממלכתי הפועל כיום מכוח החלטות הממשלה (מס' 3613 מיום 4.7.1998, ומס' 3155 (ע/2) מיום 14.02.2008, מס' 4213 מיום 26.10.2018), וכן הקמת בתי דין מקומיים לגיור על ידי רבני ערים, בנוסף על בתי הדין הקיימים כיום במערך הגיור הממלכתי, וזאת מבלי לשנות את המצב המשפטי הקיים ערב תחילתו של חוק זה.

המהלך המוצע צפוי להביא להרחבת מעגל בתי הדין המוסמכים לגיור בישראל. הקמת בתי הדין המקומיים לגיור תהיה בכפוף לתנאים ולהגדרות שפורטו בהצעת חוק זו.

ביום 20.2.2022 אישרה ועדת השרים לענייני חקיקה את נוסח טיוטת חוק הגיור, התשפ"ב-2022.

בעקבות הערות השרים והחלטתם בוועדה, נערכו מספר תיקונים בנוסח טיוטת החוק המצורף להצעת המחליטים, כמפורט:

1. נוספה האפשרות לרב עיר שעומד בראש בית דין מקומי לגיור לבחור דיין גיור שהוא רב אזורי מכהן או רב יישוב מכהן שיעמוד בראש הרכב בית הדין המקומי לגיור במקומו של רב העיר (סעיף 13(ד) להצעת החוק).
2. נוסח סעיף 29(ב) להצעת החוק תוקן בהתאם להחלטת ועדת השרים.
3. סעיף 3(4) להצעת החוק נמחק מהצעת החוק.

למען הסדר הטוב יובהר כי הנוסח הסופי של הצעת החוק שתוגש לכנסת לאחר שתסתיים עבודת הנסחות הנעשית בימים אלו, צפוי לכלול שינויים ניסוחיים ושינויים במבנה החוק.

כן יצוין, כי אישור טיוטת החוק כפוף לאישור הפעולה המאזנת הנדרשת לצורך מימון העלות הכרוכה בטיטוט החוק האמורה, כאמור בהחלטת ממשלה שעניינה אישור תעדוף הוצאות משרדי ממשלה בעקבות צעדי מדיניות בתחום הגיור, האבטחה ועידוד המו"פ והטכנולוגיה.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

אין.

תקציב והשפעת ההצעה על מצבת כח האדם

תקציב הנדרש ליישום טיוטת החוק :

בשנת 2022 יוקצו 13 מלש"ח בהתאם חלוקה המפורטת בהחלטה.

בשנת 2023 ואילך יוקצו 20 מלש"ח כמפורט בהחלטה.

יוקצו 17 תקנים מתקינת כח האדם הקיימת במשרד ראש הממשלה.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

ראש הממשלה, שר האוצר ושרת הפנים אישרו את קידום ההצעה.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מס' 3613 מיום 4.7.1998 ;

החלטת ממשלה מס' 4287 מיום 9.10.2005 ;

החלטת ממשלה מס' 3155 (ע/2) מיום 14.02.2008 ;

החלטת ממשלה מס' 4213 מיום 26.10.2018.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת.

סיווגים

חקיקה

המשרד לשירותי דת לשכה משפטית

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים :

מטרתו העיקרית של החוק המוצע הן הסדרת מערך הגיור הממלכתי הפועל כיום מכוח החלטות ממשלה וכן הקמת בתי דין מקומיים לגיור על ידי רבני ערים, בנוסף על בתי הדין הקיימים כיום במערך הגיור הממלכתי.

בהצעה המצורפת מתבקש לאשר עקרונית את טיוטת חוק מערך הגיור, התשפ"ב-2022 ; להסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר, על דעת הממשלה, את הצעת החוק שתוגש לכנסת, ולבקש מהכנסת, בהתאם לסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת, לקצר את תקופת ההנחה ולחקקים את הדיון בהצעת החוק, הכל כמפורט בהצעה.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם :

נוסח הצעת החוק הובא בפני המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (אזרחי) ובפני היועצת המשפטית לממשלה ונמצא כי אין מניעה משפטית או חוקתית בקידומה של הצעת החוק.

כפי שצוין בדברי ההסבר, ביום 20.2.2022 אישרה ועדת השרים לענייני חקיקה את נוסח טיוטת חוק הגיור, התשפ"ב-2022. בעקבות הערות השרים והחלטתם בוועדה, נערכו מספר תיקונים ביחס לנוסח שאושר :

1. נוספה האפשרות לרב עיר שעומד בראש בית דין מקומי לגיור לבחור דיין גיור שהוא רב אזורי מכהן או רב יישוב מכהן שיעמוד בראש הרכב בית הדין המקומי לגיור במקומו של רב העיר (סעיף 13(ד) להצעת החוק).

2. נוסח סעיף 29(ב) להצעת החוק תוקן בהתאם להחלטת ועדת השרים.

3. סעיף 3(4) להצעת החוק נמחק מהצעת החוק.

בנסיבות אלו מובא הנוסח בשנית בפני ועדת השרים.

למען הסדר הטוב יובהר כי הנוסח הסופי של הצעת החוק שתוגש לכנסת לאחר שתסתיים עבודת הנסחות הנעשית בימים אלו, צפוי לכלול שינויים ניסוחיים ושינויים במבנה החוק.

באשר לבקשה לקיצור תקופת ההנחה יובהר כי הבקשה הינה בהתאם לסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת, ונועדה לאפשר את הדיון בהצעת החוק בטרם היציאה לפגרה.

**המשרד לשירותי דת
לשכה משפטית**

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

יועמ"ש משרד ראש הממשלה – אין מניעה משפטית לאשר את ההצעה
יועמ"ש משרד האוצר – אין מניעה משפטית לאשר את ההצעה
יועמ"ש רשות האוכלוסין וההגירה – אין מניעה משפטית לאשר את ההצעה

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:
אין מניעה משפטית באישור הצעת החלטה זו.

עו"ד גלית קליין
היועצת-המשפטית
המשרד לשירותי דת

טיוטת חוק

א. שם החוק המוצע

חוק מערך הגיור, התשפ"ב-2022.

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

בישראל מתגוררים למעלה מ-400,000 אזרחים חסרי דת ואחרים שאינם נחשבים יהודים על פי ההלכה היהודית. רובם עלו ארצה בגלי העלייה הגדולים ממדינות חבר העמים, אתיופיה ושאר התפוצות. קרוב למאה אלף מתוכם נולדו בישראל.

ממשלות ישראל ראו בגיור במהלך השנים אתגר לאומי ודתי. הוקם מערך גיור ממלכתי אך חוק בנושא הגיור לא נחקק עד כה.

מטרותיו העיקריות של החוק המוצע הן הסדרת מעמד מערך הגיור הממלכתי הפועל כיום מכוח החלטות הממשלה והקמת בתי דין מקומיים לגיור על ידי רבני ערים, בנוסף על בתי הדין הקיימים כיום במערך הגיור הממלכתי.

המהלך המוצע צפוי להביא להרחבת מעגל המותבים המוסמכים לגייר בישראל. הקמת המותבים המקומיים תהיה בכפוף לתנאים ולהגדרות כפי שיפורטו.

ג. עיקרי החוק המוצע

החוק מבקש להסדיר את מערך הגיור הפועל כיום מכוח החלטות הממשלה. וכן מבקש להרחיב את מערך הגיור באמצעות הקמת בתי דין מקומיים לגיור שבראשם יעמדו רבני עיר שקיבלו אישור לעסוק בגיור.

ד. השפעת החוק המוצע על הדין הקיים

עד כה פעל מערך הגיור הממלכתי מכוח החלטות ממשלה ולא חוקק חוק המסדיר את הגיור בישראל. הצעת החוק, כאמור, תסדיר את מעריך הגיור מכוח חוק זה. בנוסף, החוק המוצע ישנה את פקודת העדה הדתית (המרה) כך שתעודת אישור על המרת דת לפי חוק זה תיחשב כתעודת אישור לפי פקודת ההמרה.

ה. השפעת החוק המוצע על התקציב ועל ההיבט המנהלי והתקן

לצורך מימון העלות הכרוכה בטיטת החוק האמורה בשנת 2022 יוקצה תקציב כמפורט להלן:

משרד	2022
ראש הממשלה	3 מלש"ח
שירותי דת	3 מלש"ח
האוצר	7 מלש"ח
סך הכל	13 מלש"ח

בנוסף לתקציבים האמורים בסעיף קטן (ב), יקצה משרד ראש הממשלה 17 תקנים ונלוות השכר הנדרשים ליישום טיוטת החוק, מתקינת כח האדם הקיימת במשרד.

משרד ראש הממשלה יקצה סכום של 20 מלש"ח משנת 2023 ואילך, מתקציב הפעילות שלו לצורך מימון העלות הכרוכה בטיטות החוק בשנים האמורות.

ו.

ז. הערות משרדי ממשלה אחרים

נושא מעמדם או אופן העסקתם של דייני בית הדין לגיור ייקבע בהמשך הליכי החקיקה בהסכמת המשרד לשירותי דת, משרד ראש הממשלה, נציבות שירות המדינה, משרד המשפטים ומשרד האוצר

ח. עמדת היועץ המשפטי לממשלה

המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (אזרחי) אישרה כי אין מניעה משפטית לתמוך בהצעת החוק.

ט. להלן נוסח החוק המוצע:

טיוטת חוק מערך הגיור, התשפ"ב-2022

הגדרות

1. בחוק זה –

"בית דין לגיור" – בית דין מיוחד לגיור ובית דין מקומי לגיור הפועלים במסגרת מערך הגיור הממלכתי;

"בית דין מיוחד לגיור" – בית דין לגיור הפועל במסגרת המחוזות הגיאוגרפיים של מערך הגיור ובו מכהנים דייני בית הדין המיוחד לגיור בלבד.

"בית דין מקומי לגיור" – בית דין לגיור שהוקם במחוז בתי דין מקומיים בהתאם לסעיף 10(א);

"דיין בית דין לגיור" – דיין בית דין מיוחד לגיור, דיין בית דין מקומי לגיור וראש בית דין מקומי לגיור.

"דיין בית דין מיוחד לגיור" – דיין בבית דין מיוחד לגיור, אשר מונה לפי סעיף 8;

"דיין בית דין מקומי לגיור" – דיין בבית דין מקומי לגיור, אשר מונה לפי סעיף 13(א);

"דין תורה" – כפי שפורש לפי חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג-1953;

"הממונה על המחוז" – מי שניתנו לו לפי חוק העברת סמכויות (ממונים על מחוזות וקציני מחוז), התשכ"ד-1964, סמכויות הממונה על המחוז לפי פקודת העדה הדתית (המרה), לעניין תעודות המרת דת לעדה היהודית;

"הרב הראשי לישראל" – הרב הראשי לישראל, המכהן כנשיא בית הדין הרבני הגדול לערעורים;

"השר" – ראש הממשלה;

"ועדת ההיגוי" – ועדה שהוקמה לפי סעיף 33;

"מנהל אגף הגיור" – מי שמונה לעמוד בראש המערך הניהולי השוטף ואחראי על תפעול מערך הגיור;

"מנהל מחוז בתי הדין המקומיים" – מי שמונה למנהל מחוז בתי הדין המקומיים ואחראי על הניהול השוטף של בתי הדין המקומיים לגיור;

"פקודת ההמרה" – פקודת העדה הדתית (המרה);

"ראש בית דין מקומי לגיור" – רב עיר שקיבל אישור עקרוני להקים בית דין מקומי לגיור לפי סעיף 12(ד);

"ראש מערך הגיור" – מי שמונה לפי סעיף 7;

"רב אזורי" ו"רב יישוב" – כהגדרתם בסעיפים 7(3) ו-4 לחוק הרבנות הראשית לישראל, בהתאמה;

"רב עיר" – רב עיר אשר נבחר בהתאם לתקנות שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר), שהוא בעל כושר לכהן כרב עיר;

"תעודת המרת דת" – תעודת אישור על המרת דת, שנתן הממונה על המחוז לפי סעיף 2(2) לפקודת ההמרה.

פרק א': מערך הגיור

2. מערך הגיור
הממלכתי (א) מוקם בזאת מערך הגיור הממלכתי.

תפקידי מערך הגיור 3. (ב) יראו את מערך הגיור הממלכתי, שהקמתו, תפקידיו ואופן פעולתו נקבעו בהחלטות ממשלה, כאילו הוקם לפי חוק זה.

תפקידי מערך הגיור יהיו:

- (1) הפעלת בתי הדין לגיור, כהגדרתם לפי חוק זה;
 - (2) אחריות וליווי מערך הלימוד וההכנה לגיור;
 - (3) אחריות ופיקוח מנהלי על תהליך הגיור בצבא ההגנה לישראל;
 - (4) מתן תעודת המרת דת לפי חוק זה;
 - (5) רישום לנישואין של מתגיירים והורים למתגיירים המבקשים להירשם במערך הגיור;
 - (6) הפעלת אמצעי הסברה לשם קידום ועידוד הגיור בישראל;
 - (7) כל שירות אחר הנדרש למבקש לשם גיור.
4. גיור לפי דין תורה (א) הגיורים הנערכים בבתי הדין לגיור על פי חוק זה יעשו לפי דין תורה.
5. זכאות להתגייר (א) בבית דין לגיור רשאי להתגייר:
- (1) אזרח ישראלי;

(2) בעל רישיון לישיבת קבע בישראל;

(3) מי שנמצא זכאי על ידי שר הפנים או מי שהסמיכו לכך, לאשרת עולה או לתעודת עולה לפי חוק השבות, התשי"ז-1950.

(ב) מי שזכאי להתגייר בישראל רשאי להגיש בקשה להתגייר בכל אחד ממחוזות מערך הגיור, לרבות כל מותב מקומי במחוז בתי הדין המקומיים, ללא קשר למקום מגוריו.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן ב', ראש מערך הגיור יקבע בית דין מיוחד לגיור אשר ידון במי שהגיע לישראל במסגרת החלטת ממשלה על הבאה קבוצתית אשר נכלל בה רכיב של גיור

נתין זר 6. (א) לעניין סעיף זה, "נתין זר" – אדם שאינו זכאי להתגייר לפי סעיף 5,

(ב) לא יפתחו הליכי גיור לנתין זר במערך הגיור, לא יופנה ללימודים בגוף המכין לקראת גיור ולא יגוייר בידי בית הדין לגיור, אלא באישור ועדת חריגים לנתינים זרים.

בסעיף זה "ועדת חריגים לנתינים זרים" – ועדה במערך הגיור בה שותפים נציגי רשות האוכלוסין וההגירה (להלן – רשות האוכלוסין), כפועלה כיום במסגרת מערך הגיור.

(ג) בית דין מקומי לגיור לא ידון בנתין זר.

(ד) לא תינתן תעודת המרת דת ולא תינתן נפקות חוקית לפי כל דין לגיור שבוצע במערך הגיור לנתין זר ללא אישור ועדת חריגים לנתינים זרים.

(ה) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), נתין זר שהגיע לישראל במסגרת החלטת ממשלה על הבאה קבוצתית אשר נכלל בה רכיב של גיור, לא יידרש לוועדת חריגים לנתינים זרים ועניינו ידון בהתאם לסעיף 5(ג).

ראש מערך הגיור 7. ראש מערך הגיור יתמנה בידי הממשלה, על פי הצעת השר, בהתאם להוראות סעיף 23 לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959¹ (להלן – חוק המינויים).

מינוי דיין בבית דין 8. דיין בית דין מיוחד לגיור יתמנה בידי הממשלה, על פי המלצת השר, בהתאם להוראות סעיף 23 לחוק המינויים.

מעמד בית דין לגיור 9. (א) בית הדין לגיור הוא בית דין במשמעותו ההלכתית, ואינו בעל סמכות שפיטה.

¹ ס"ח התשי"ט, עמ' 86.

(ב) על דיין בית דין לגיור לא יחולו הוראות חוק הדיינים, התשט"ו-1955 וכן הוראות לפי כל דין החלות על דיינים שהתמנו לפי החוק האמור, אלא אם נקבע אחרת בחוק זה או על פיו.

(ג) בענייני הלכה אין מרות על הדיין זולת מרותו של הדין ובכלל זה הכללים שייקבעו לפי חוק זה.

מחוזות מערך הגיור 10. (א) במערך הגיור הממלכתי יפעלו בתי דין מיוחדים לגיור ובתי דין מקומיים לגיור; בתי הדין המיוחדים לגיור יפעלו במחוזות גיאוגרפיים; ובתי הדין המקומיים יפעלו במסגרת מחוז בתי דין מקומיים.

(ב) בראש מחוז בתי הדין המקומיים יעמוד מנהל מחוז בתי הדין המקומיים שיהיה עובד מדינה, ויהיה אחראי לפעילות בתי הדין המקומיים וניהולם השוטף.

פרק ב': בית דין מקומי לגיור

בית דין מקומי לגיור ידון במושב של שלושה; בראש בית הדין יעמוד ראש לגיור 11. בית דין מקומי לגיור ולצידו שני דיינים שהתמנו בהתאם לסעיף 13.

בקשה להקמת בית 12. (א) רב עיר מכהן רשאי לפנות לראש מערך הגיור בבקשה להקים בית דין מקומי לגיור, אשר יפעל בשטח הרשות המקומית בה הוא מכהן.

(ב) לא ימונה רב עיר כראש בית דין מקומי לגיור, אם מצא ראש מערך הגיור כי נתקיימו לגבי רב העיר אחד מאלו, לאחר שנועץ עם גורמי המקצוע האחראים על פעילות רבני ערים במשרד לשירותי דת ולאחר שנתן לרב העיר להשמיע טענותיו בעניין ונימק החלטתו בכתב:

(1) רב העיר הורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן במושב; או שהוגש נגדו כתב אישום או קובלנה בעבירה כאמור וטרם ניתן פסק דין סופי בעניינו.

(2) נמצאו פגמים משמעותיים בהתנהגותו של רב העיר.

(ג) ראש מערך הגיור יבחן את הבקשה תוך 45 יום.

(ד) מצא ראש מערך הגיור כי רב העיר עומד בתנאים להקמת בית דין מקומי לגיור, ייתן לרב העיר אישור עקרוני בכתב שהוא רשאי לעמוד בראש בית דין כאמור במקום כהונתו.

הרכב מותב מקומי 13. (א) רב עיר שקיבל אישור עקרוני כאמור, יבחר שני דיינים נוספים לבית הדין המקומי לגיור מתוך מאגר הדיינים שיוקם לפי סעיף 15. ויבקש מראש מערך הגיור אישור להפעלת בית הדין המקומי לגיור.

(ב) ראש מערך הגיור רשאי לקבוע כללים לעניין אופן בחירת דייני בית הדין המקומי לגיור על-ידי רב העיר.

(ג) על אף האמור בסעיף 11, יוכל רב העיר לבקש מראש מערך הגיור כי דיין בית דין מיוחד לגיור ישמש כראש בית דין מקומי לגיור או כדיין בבית הדין המקומי לגיור; דיין בית דין מיוחד לגיור כאמור בסעיף קטן זה יעשה כן במסגרת תפקידו במערך הגיור.

(ד) על אף האמור בסעיף 11, יוכל רב העיר לבחור דיין הנכלל במאגר דייני בית הדין המקומי לגיור ומתקיים לגביו האמור בסעיף 15(ב), שימש כראש הרכב בית הדין המקומי לגיור.

אישור הפעלת בית 14. מצא ראש מערך הגיור כי הדיינים שבחר רב העיר לפי סעיף 13 עומדים בתנאים הקבועים בסעיף 16, יודיע לרב העיר כי הוא רשאי להקים את המותב ולפעול במסגרת מחוז בתי הדין המקומיים.

מאגר דייני בתי 15. (א) מנהל מחוז בתי הדין המקומיים יקים וינהל את מאגר דייני בתי הדין המקומיים לגיור, וכן יפרסם באתר האינטרנט של מערך הגיור את המאגר ואת האפשרות להגיש בקשה להצטרף למאגר מעת לעת. הדין המקומיים לגיור

(ב) זכאי להיכלל במאגר מי שמתקיימים בו אחד מאלה:

(1) הוא רב עיר מכהן או רב עיר שכהונתו הסתיימה;

(2) הוא רב אזורי מכהן או רב יישוב מכהן בעל הסמכה לרבנות מהרבנות הראשית, שהוא בעל ותק של 10 שנות כהונה לפחות;

(3) הוא בן 35 ומעלה, בעל הסמכה לרבנות מהרבנות הראשית העומד באחד מהתנאים הבאים:

(א) עוסק או עסק במשך 5 שנים בתפקיד רבני;

(ב) יש בידו המלצה משני דיינים מבית הדין הרבני הגדול לערעורים, או המלצה מרב עיר והמלצה מדיין בית הדין הגדול או המלצה משני רבני עיר מכהנים;

(4) הוא בעל כושר לכהן כדיין לפי חוק הדיינים, התשט"ו-1955, או מי שכיהן כדיין בבתי הדין הרבנים האזוריים;

(5) מי שמכהן או כיהן כדיין בבית דין צבאי לגיור ;

(6) הוא ראש ישיבה בעל ותק של 10 שנים ויש בידו המלצה משני דיינים מבית הדין הרבני הגדול לערעורים, או המלצה מרב עיר והמלצה מדיין בית הדין הגדול או המלצה משני רבני עיר מכהנים.

תנאי פסלות 16. לא ימונה לדיין בית דין מקומי לגיור מי שראש מערך הגיור מצא שמתקיימים בו אחד מאלה, לאחר שנתן למועמד להשמיע טענותיו בעניין ונימק החלטתו בכתב:

(1) מי שהורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן במושב מקומי או שהוגש נגדו כתב אישום או קובלנה בעבירה כאמור וטרם ניתן פסק דין סופי בעניינו.

(2) נמצאו פגמים משמעותיים בהתנהגותו של הרב המועמד.

(א) החלטה כאמור תינתן בכתב לאחר שניתנה למועמד הזדמנות להשמיע טענותיו בעניין.

כהונת דיין מותב17. תקופת כהונתו של דיין בית דין מקומי לגיור לא תעלה על 7 שנים והוא רשאי להתמנות לתקופות נוספות.

סיום כהונת דיין 18. (א) כהונתו של דיין בית דין מקומי לגיור תסתיים בהתקיים אחת מאלה: בית דין מקומי

(1) בהגיעו לגיל 70 ואולם רב עיר מכהן יוכל להמשיך בכהונתו כל עוד הוא מכהן כרב עיר;

(2) אם ביקש לסיים את כהונתו בהודעה לראש מערך הגיור.

(ב) התקיימה נסיבה מהנסיבות כמפורט להלן לגבי דיין בית דין מקומי, יסיים ראש מערך הגיור את כהונתו לפני תום תקופת הכהונה ובסמוך למועד התקיימות הנסיבה, בהודעה בכתב:

(1) הוא הורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כדיין בית דין מקומי לגיור, או הוגש נגדו כתב אישום או קובלנה בעבירה כאמור;

(2) נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו;

(3) חדל להתקיים בו תנאי מהתנאים הדרושים למינויו;

(4) כהונתו תמה לפי סעיף 17, והוא לא התמנה לתקופה נוספת.

(5) הופסקה כהונתו לפי סעיף 26(4) ו-27(א).

(ג) ראש מערך הגיור לא יפסיק כהונתו של דיין בית דין מקומי לפי סעיף קטן (ב) אלא לאחר שנתן לו הזדמנות לטעון טענותיו לעניין זה.

(ד) הסתיימה כהונת דיין בית דין מקומי לגיור, יודיע על כך ראש מערך הגיור לראש בית דין מקומי.

החלת דינים 19. ראש בית דין מקומי לגיור ודיין בית דין מקומי לגיור, שאינם עובדי המדינה, דינם, בפעולתם בבית דין מקומי לגיור, כדין עובדי המדינה, לעניין חיקוקים אלה ולעניין פעולותיהם בבית הדין המקומי לגיור:

(1) חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979²;

(2) חוק העונשין, התשל"ז-1977³ – ההוראות הנוגעות לעובדי הציבור;

(3) חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969⁴;

(4) חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט-1959⁵ – ההוראות הנוגעות לכלל עובדי המדינה;

(5) פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971⁶ – ההוראות הנוגעות לתעודת עובד הציבור;

(6) חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969⁷.

ניגוד עניינים 20. (א) בסעיף זה -

"בן משפחה" - בן זוג, הורה, הורה הורה, בן או בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, גיס, גיסה, דוד או דודה וילדיהם, חותן, חותנת, חם, חמות, נכד או נכדה, לרבות קרוב כאמור שהוא שלוב [חורג];

"בעל עניין" - כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968⁸;

"טיפול" - לרבות קבלת החלטה, העלאת נושא לדיון, נוכחות בדיון, השתתפות בדיון, או עיסוק בנושא מחוץ לדיון;

"ניגוד עניינים", של דיין בית דין מקומי לגיור - ניגוד עניינים בין מילוי תפקידו בבית הדין המקומי לגיור לבין עניין אישי או תפקיד אחר, שלו או של קרובו;

² ס"ח התש"ס, עמ' 86.

³ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

⁴ ס"ח התשכ"ט, עמ' 144.

⁵ ס"ח התשי"ט, עמ' 190.

⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.

⁷ ס"ח התשכ"ט, עמ' 103.

⁸ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.

"דיין בית דין מקומי לגיור" - דיין בית דין מקומי לגיור לרבות ראש בית דין מקומי לגיור

"קרוב", של דיין בית דין מקומי לגיור – כל אחד מאלה :

- (1) בן משפחה של דיין בית דין מקומי לגיור ;
 - (2) אדם שלדיין בית דין מקומי לגיור יש עניין במצבו הכלכלי ;
 - (3) תאגיד שדיין בית דין מקומי לגיור, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם בעלי עניין בו ;
 - (4) גוף שדיין בית דין מקומי לגיור, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם מנהלים או עובדים אחראים בו.
- (ב) לא ימונה לדיין בית דין מקומי לגיור ולא יכהן כדיין בית דין מקומי לגיור כאמור מי שבשל כהונתו יימצא, באופן תדיר, במצב של ניגוד עניינים אשר ימנע ממנו למלא את עיקר תפקידו ; לעניין זה, יראו דיין בבית דין לגיור שמכהן או נושא משרה בבית דין פרטי לגיור שאינו במערך הגיור כמי שנמצא במצב של ניגוד עניינים תדיר אשר מונע ממנו למלא את עיקר תפקידו.
- (ג) דיין בית דין מקומי לגיור לא יטפל במסגרת תפקידו בנושא שהטיפול בו יגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים.
- (ד) נודע לדיין בית דין מקומי לגיור כי הוא עלול להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיפים קטנים (ב) או (ג), יודיע על כך בהקדם האפשרי לראש מערך הגיור.

הפסקת פעילות בית 21. בית דין מקומי יפסיק לפעול בהתקיים אחד מאלה :
דין מקומי לגיור

- (1) ראש בית הדין המקומי לגיור הודיע לראש מערך הגיור על הפסקת פעילות בית הדין ;
- (2) ראש בית הדין המקומי לגיור הורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כראש בית דין מקומי לגיור, או הוגש נגדו כתב אישום או קובלנה בעבירה כאמור ;
- (3) נבצר מראש בית הדין המקומי לגיור דרך קבע למלא את תפקידו ;
- (4) חדל להתקיים בראש בית הדין המקומי לגיור תנאי מהתנאים הדרושים למינויו ;

(5) הופסקה כהונת ראש בית הדין המקומי לגיור לפי סעיף 26(4) ו-27(א).

פרסום 22. אישור ראש מערך הגיור לרב עיר לכהן כראש בית דין מקומי לגיור; אישור פעילות בתי דין מקומיים לגיור ושמות דייני בית דין מקומי לגיור, יפורסמו באתר מערך הגיור.

פרק ג': אישור הגיור

מתן תעודת אישור 23. (א) לאחר השלמת הליכי הגיור, יבחן מנהל המחוז בו פועל בית הדין המיוחד לגיור בבית דין מיוחד לגיור בהתאם להוראות כללי הדיון, יאשר מנהל המחוז את תקינות ההליך, ויעביר את התיק לרב הראשי או לעובד מערך הגיור שהרב הראשי הסמיך כנציגו.

(ב) לאחר אישור מנהל המחוז כאמור בסעיף קטן (א), יאשר הרב הראשי או נציגו בחתימתו, כי הושלמו כל הליכי הגיור בהתאם לחוק זה, וייתן תעודת אישור בהתאם לסעיף 2(1) לפקודת ההמרה.

מתן תעודת אישור 24. (א) לאחר השלמת הליכי הגיור, יבחן מנהל מחוז בתי הדין המקומיים את תקינות הליך הגיור. מצא מנהל מחוז בתי הדין המקומיים כי הגיור נעשה בהתאם להוראות כללי הדיון, יאשר מנהל בתי הדין המקומיים את תקינות ההליך, ויעביר את התיק לראש בית הדין המקומי לגיור, כהגדרתו בחוק זה.

(ב) לאחר אישור מנהל מחוז בתי הדין המקומיים כאמור בסעיף קטן (א), יאשר ראש בית הדין המקומי לגיור בחתימתו כי הושלמו כל הליכי הגיור בהתאם לחוק זה, וייתן תעודת אישור בהתאם לסעיף 2(1) לפקודת ההמרה.

מתן תעודת המרת 25. (א) קיבל הממונה על המחוז את תיק הגיור, ומצא כי ניתנה תעודת אישור לפי סעיף 23 או לפי סעיף 24 ייתן למתגייר תעודת המרת דת. (ב) העתק מתעודת ההמרה יועבר לרשות האוכלוסין.

פרק ד': פניות בנוגע להתנהלות בית דין מקומי לגיור

פניות לפי כללי 26. בפרק זה "דיין בית דין מקומי לגיור" – לרבות ראש בית דין מקומי לגיור. הדיון בבקשות לגיור

(1) הרב הראשי מוסמך לפנות לראש מערך הגיור אם מצא כי דיין בית דין מקומי לגיור פעל בניגוד לכללי הדיון בבקשות לגיור בעניינים הלכתיים.

(2) מצא ראש מערך הגיור מיזמתו או בהתאם לפניית הרב הראשי כאמור בפסקה (1) כי דיין בית דין מקומי לגיור פעל בניגוד לכללי הדיון בבקשות לגיור בעניינים הלכתיים, יהיה רשאי להתחיל בהליכים לפי סעיף זה.

(3) ראש מערך הגיור יבחן את הפנייה, יאפשר לדיין הזדמנות להשמיע את טענותיו, ויחליט לאחר התייעצות עם ועדת ההיגוי שתוקם לפי סעיף 33, האם להעביר את הפנייה לבחינת מועצת הרבנות הראשית.

(4) מועצת הרבנות הראשית תיתן לדיין הזדמנות להשמיע את טענותיו ותחליט האם להפסיק את כהונתו של הדיין.

(5) החלטת מועצת הרבנות הראשית תתקבל בתוך 45 ימים מיום פניית ראש מערך הגיור ותועבר לראש מערך הגיור ולדיין בית הדין המקומי לגיור.

(א) מצא ראש מערך הגיור כי דיין בית דין מקומי לגיור התנהג באופן שאינו הולם את מעמדו של דיין בית דין לגיור או שפעל בניגוד להוראות חוק זה, ולמעט התנהגות שלגביה חלות הוראות סעיף 26, רשאי הוא לאחר שנתן לדיין הזדמנות להשמיע טענותיו להורות להפסיק את כהונתו. הפסקת כהונה בשל 27.
התנהגות שאינה
הולמת

(ב) החלטה כאמור לפי סעיף קטן (א) תתקבל לאחר התייעצות עם ראש בית הדין המקומי לגיור, ובפנייה בעניינו של ראש בית הדין המקומי לגיור ההחלטה תתקבל לאחר התייעצות עם הרב הראשי.

ממועד קבלת פנייה לפי סעיף 26 וסעיף 27, רשאי ראש מערך הגיור לקבוע כי דיין בית הדין המקומי לגיור יושעה מתפקידו כדיין בבית הדין המקומי לגיור, עד למתן החלטה בעניינו. השעיה 28.

פרק ה': הכרה בגיור ותוקפו

(א) גיור שנערך לפי חוק זה יהיה מוכר לעניין הוראות כל דין. תעודת המרת דת תשמש ראיה מוחלטת ליהדותו של נושא התעודה לצורך כל דין. הכרה בגיור שנערך 29.
בישראל

(ב) אין בהוראות חוק זה כדי לשנות את המצב המשפטי הקיים ערב תחילתו של חוק זה או את פרשנותו של דבר חקיקה אחר לעניין גיור שלא נעשה במערך הגיור.

תוקף גיור

30. (א) על אף הוראות כל דין, סמכות הדיון בתוקפו של גיור שנעשה בפני בית הדין לגיור נתונה באופן ייחודי ובלעדי לבית הדין שבפניו נעשה הגיור. כל דיון, במישרין או בדיון אגבי, בשאלת תוקף הגיור, יידון אך ורק בבית הדין אשר דן במתגייר. בסעיף זה "גיור" – לרבות הליך גיור שהחל או שהתקיים בבית הדין המיוחד לגיור לפני כניסת החוק לתוקף.

(ב) התפזר בית הדין לגיור או חדלו לפחות שניים מחבריו מלשמש כחברים בבית הדין לגיור, יועבר הדיון בתוקפו של הגיור להרכב מיוחד שייקבע בידי ראש מערך הגיור, מקרב דייני בית הדין לגיור.

ביטול תוקף גיור

31. (א) בנסיבות חריגות, שבהן ראה בית הדין לגיור בסיס ממשי לחשד כי גיור הושג במרמה, רשאי בית הדין שגייר לזמן לפניו את המתגייר. במקרים המפורטים בסעיף 30(ב) תהיה הסמכות נתונה להרכב מיוחד שייקבע.

(ב) בכתב הזימון יפורטו הטעמים והעובדות אשר ביסוד הזימון.

(ג) מתגייר אשר זומן כדין לפני בית הדין לגיור ולא התייצב, רשאי יהיה בית הדין לדון בעניינו בהעדרו.

(ד) החליט בית הדין כי אין תוקף לגיור, ינמק את החלטתו וישלח את ההחלטה המנומקת למתגייר, לרב הראשי, לראש מערך הגיור ולרשות האוכלוסין.

(ה) לאחר שהחלטה המצהירה כי אין תוקף לגיור הפכה לחלוטה, יודיע ראש מערך הגיור למתגייר כי תעודת ההמרה שבידו בטלה, ויעביר העתק מהודעה זו לרשות האוכלוסין.

השגה

32. (א) החלטה של בית דין לגיור לדחיית בקשה לגיור או החלטה המצהירה כי אין תוקף לגיור, ניתנות להשגה על ידי המבקש להתגייר לפני הרכב מיוחד של דייני בית הדין הרבני הגדול שיקבע הרב הראשי.

(ב) השגה כאמור תוגש בתוך 45 יום מיום המצאת ההחלטה לידי המתגייר.

פרק ו': ועדת היגוי וכתיבת כללים

33. הקמת ועדת היגוי

השר ימנה את חברי הוועדה; הוועדה תמנה חמישה חברים בעלי הסמכה לרבנות מטעם הרבנות הראשית לישראל, ובעלי ניסיון וידע הלכתי בתחום הגיור, והם:

(1) נציג שייבחר על-ידי השר בהסכמת הרב הראשי והוא יהיה יושב הראש;

(2) שני נציגים שייבחרו על-ידי השר ;

(3) שני נציגים שייבחרו על-ידי הרב הראשי לישראל ;

תפקידי הוועדה 34. אלה תפקידי הוועדה :

(1) ניסוח כללי הדיון בבקשות לגיור בבתי הדין לגיור כאמור בסעיף 35 ;

(2) ייעוץ לראש מערך הגיור במסגרת הליך לפי סעיף 26(3).

כללי הדיון בבקשות 35. הוועדה בהסכמת השר ובאישור הוועדה האחראית בכנסת על שירותי הדת היהודיים, תקבע בתקנות את כללי הדיון בבקשות לגיור לביצוע חוק זה.

תקופה כהונה 36. תקופת כהונתו של חבר ועדת היגוי שמונה לפי סעיף 33, תהיה חמש שנים, ורשאי השר להאריך את כהונתו לתקופת כהונה נוספת, ובלבד שלא יכהן יותר משתי תקופות כהונה רצופות.

הפסקת כהונה לפני 37. (א) חבר ועדת ההיגוי יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו, אם הוא התפטר במסירת כתב התפטרות לשר ;

(ב) התקיימה לגבי חבר ועדת ההיגוי נסיבה מהנסיבות כמפורט להלן, יסיים השר את כהונתו לפני תום תקופת הכהונה ובסמוך למועד התקיימות הנסיבה, בהודעה בכתב :

(1) הוא הורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כחבר ועדת ההיגוי, או הוגש נגדו כתב אישום או קובלנה בעבירה כאמור ;

(2) נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו ;

(3) חדל להתקיים בו תנאי מהתנאים הדרושים למינויו או התקיימו נסיבות אחרות הפוסלות אותו לפי חוק זה מלכהן בוועדת ההיגוי.

(ג) השר, בהתייעצות עם יושב ראש ועדת ההיגוי, רשאי להעביר חבר ועדת ההיגוי מכהונתו לפני תום תקופת הכהונה אם חבר ועדת ההיגוי נעדר בלא סיבה מוצדקת משלוש ישיבות רצופות של ועדת ההיגוי או נעדר בלא סיבה מוצדקת מיותר ממחצית הישיבות שקיימה במהלך שנה אחת.

תוקף פעולות 38. קיום ועדת ההיגוי, סמכויותיה ותוקף החלטותיה לא ייפגעו בשל הפסקת כהונתו של חבר מחברי ועדת ההיגוי, או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו, ובלבד שמכהנים בה רוב חבריה.

סדרי עבודת ועדת 39. (א) המניין החוקי בישיבות ועדת ההיגוי הוא רוב חבריה ובהם יושב ראש ועדת ההיגוי.

(ב) החלטות ועדת ההיגוי יתקבלו ברוב דעות החברים המשתתפים בישיבה; היו הדעות שקולות, תכריע דעתו של יושב ראש ועדת ההיגוי.

(ג) ועדת ההיגוי תקבע את דרכי עבודתה וסדרי דיוניה ככל שלא נקבעו לפי חוק זה. דרכי עבודת ועדת ההיגוי וסדרי דיוניה יפורסמו באתר האינטרנט של מערך הגיור.

גמול 40. חבר ועדת ההיגוי שאינו עובד המדינה, עובד גוף מתוקצב או עובד גוף נתמך, יהיה זכאי לתשלום מאת המשרד שבמסגרתו פועל מערך הגיור בעד השתתפות בישיבות ועדת ההיגוי, בהתאם להוראות של החשב הכללי במשרד האוצר החלות לעניין חברי ועדות ציבוריות; בסעיף זה, "עובד המדינה", "עובד גוף מתוקצב" ו"עובד גוף נתמך" – כהגדרתם בסעיף 32 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.

החלת דינים 41. חברי ועדת ההיגוי שאינם עובדי המדינה, דינם, בפעולתם כחברי הוועדה, כדין עובדי המדינה, לעניין חיקוקים אלה ולעניין פעולותיהם בוועדת ההיגוי:

(1) חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979⁹;

(2) חוק העונשין, התשל"ז-1977¹⁰ – ההוראות הנוגעות לעובדי הציבור;

(3) חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969¹¹;

(4) חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט-1959¹² – ההוראות הנוגעות לכלל עובדי המדינה;

(5) פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971¹³ – ההוראות הנוגעות לתעודת עובד הציבור;

(6) חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969¹⁴.

ניגוד עניינים 42. (א) בסעיף זה -

"בן משפחה" - בן זוג, הורה, הורה הורה, בן או בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, גיס, גיסה, דוד או דודה וילדיהם, חותן, חותנת, חם, חמות, נכד או נכדה, לרבות קרוב כאמור שהוא שלוב [חורג];
"בעל עניין" – כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968¹⁵;

⁹ ס"ח התש"ס, עמ' 86.

¹⁰ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

¹¹ ס"ח התשכ"ט, עמ' 144.

¹² ס"ח התשי"ט, עמ' 190.

¹³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.

¹⁴ ס"ח התשכ"ט, עמ' 103.

¹⁵ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.

"טיפול" – לרבות קבלת החלטה, העלאת נושא לדיון, נוכחות בדיון, השתתפות בדיון או בהצבעה, או עיסוק בנושא מחוץ לדיון ;

"ניגוד עניינים", של חבר ועדת ההיגוי – ניגוד עניינים בין מילוי תפקידו בוועדת ההיגוי לבין עניין אישי או תפקיד אחר, שלו או של קרובו ;

"קרוב", של חבר ועדת ההיגוי – כל אחד מאלה :

(1) בן משפחה של חבר הוועדה ;

(2) אדם שלחבר ועדת ההיגוי יש עניין במצבו הכלכלי ;

(3) תאגיד שחבר ועדת ההיגוי, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם בעלי עניין בו ;

(4) גוף שחבר ועדת ההיגוי, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם מנהלים או עובדים אחראים בו.

(ב) לא ימונה לחבר ועדת ההיגוי ולא יכהן כחבר כאמור מי שבשל כהונתו יימצא, באופן תדיר, במצב של ניגוד עניינים אשר ימנע ממנו למלא את עיקר תפקידו.

(ג) חבר ועדת ההיגוי לא יטפל במסגרת תפקידו בנושא שהטיפול בו יגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים.

(ד) נודע לחבר ועדת ההיגוי כי הוא עלול להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיפים קטנים (ב) או (ג), יודיע על כך בהקדם האפשרי ליושב ראש ועדת ההיגוי ; היה חבר ועדת ההיגוי האמור היושב ראש – יודיע על כך לשר.

פרק ז': הוראות שונות

43. תיקון פקודת ההמרה בפקודת העדה הדתית (המרה), אחרי סעיף 2(1) יבוא :

"(א1) מבלי לגרוע מהאמור בסעיף 2(1), תעודת אישור על המרת דת לעדה היהודית (גיור) שניתנה לפי חוק מערך הגיור, התשפ"ב-2022, תיחשב תעודת אישור לפי פסקה (1)."

44. ביצוע ותקנות (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישור הוועדה האחראית בכנסת על שירותי הדת היהודיים, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

(ב) השר, בהסכמת שר האוצר, רשאי להחליט על תשלום גמול והחזרי הוצאות לדיין בית דין מקומי לגיור שאינו עובדי המדינה, בשיעור שיקבע.

- הוראת מעבר 45. (א) עד להתקנת כללי דיון לפי סעיף 35, יחולו כללי הדיון בבקשות לגיור, התשס"ו-2006 על בתי הדין לגיור.
- (ב) עד למינוי מנהל מחוז בתי הדין המקומיים, סמכויותיו על-פי חוק זה יימסרו למנהל אגף הגיור.
- כללי דיון ראשונים 46. (א) השר והרב הראשי ייבחרו את נציגיהם בוועדת ההיגוי בהתאם לסעיף 33 45 ימים לאחר כניסת חוק זה לתוקפו.
- (ב) ועדת ההיגוי תגבש את כללי הדיון לפי סעיף 35, ותביא אותם לאישור השר בתוך 60 יום מיום שמונתה בהתאם לסעיף 33.

דברי הסבר

כללי גיור הוא הליך המרת דתו של בן דת אחרת או חסר דת, ליהדות. לפי אומדני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, חיים בישראל כיום למעלה מ-400,000 אזרחים חסרי דת ואחרים שאינם נחשבים יהודים על פי ההלכה היהודית. רובם עלו ארצה בגלי העלייה הגדולים ממדינות חבר העמים, אתיופיה ושאר התפוצות. ברוח זו, ממשלות ישראל ראו בגיור אתגר לאומי ודתי.

ביום כ"ב בסיוון התשנ"ז (27 ביוני 1997) מינה ראש הממשלה דאז ועדה לגיבוש רעיונות והצעות לעניין סוגיית הגיור בישראל, בראשות פרופ' יעקב נאמן ז"ל (להלן – ועדת נאמן).

ביום יא' בניסן התשנ"ח (7.4.1998), בהחלטתה מס' 3613, אימצה ממשלת ישראל את המלצות ועדת נאמן (להלן – החלטת הממשלה), ובעיקרן כי הגיור בישראל יהיה גיור ממלכתי אחיד, על פי דין תורה, שיהיה מוכר על ידי כלל ישראל, אך הליך ההכנה לגיור במסגרת המכון ללימודי יהדות שיוקם למטרה זו ייתן ביטוי לכלל האוכלוסייה היהודית בישראל. מערך הגיור הממלכתי הוקם בעקבות החלטת הממשלה האמורה, ומבנהו הארגוני ותפקידיו המפורטים עוגנו בהחלטות ממשלה נוספות ובפרט החלטה מס' 3155 מיום 14.2.2008, וכן הוקם המכון ללימודי יהדות (כיום "נתיב") בחסות הסוכנות היהודית, אך חוק בנושא הגיור לא נחקק עד כה.

מטרתו העיקרית של החוק המוצע הן הסדרת מעמד מערך הגיור הממלכתי הפועל כיום מכוח החלטות הממשלה (מס' 3613 מיום 4.7.1998, ומס' 3155 (ע/2) מיום 14.02.2008, מס' 4213 מיום 26.10.2018), וכן הקמת בתי דין מקומיים לגיור על ידי רבני ערים, בנוסף על בתי הדין הקיימים כיום במערך הגיור הממלכתי, וזאת מבלי לשנות את המצב המשפטי הקיים ערב תחילתו של חוק זה.

המהלך המוצע צפוי להביא להרחבת מעגל בתי הדין המוסמכים לגיור בישראל. הקמת בתי הדין המקומיים לגיור תהיה בכפוף לתנאים ולהגדרות שפורטו בהצעת חוק זו.

סעיף 1 מוצע לקבוע בסעיף זה את ההגדרות הדרושות הרלוונטיות להצעת החוק. מוצע להגדיר מונחים אחידים עבור בתי הדין המפורטים בהצעת חוק זו: "בית דין מיוחד לגיור" יתאר את בתי הדין שהוקמו במחוזות הגיאוגרפיים מכוח החלטת ממשלה 3613 והפועלים כיום במערך הגיור; "בית דין מקומי לגיור" יתאר את בתי הדין שיוקמו במחוז בתי הדין המקומיים ובכל מקום שנכתב "בית דין לגיור" הכוונה לשני בתי הדין לגיור – הן לבית הדין המיוחד והן לבית הדין המקומי. בהתאמה למונחי בית הדין לגיור, מוצע להגדיר מונחים אחידים עבור הדיינים המפורטים בהצעת החוק: "דיין בית דין מיוחד לגיור", עבור דיינים המכהנים בבית הדין המיוחד לגיור; "דיין בית דין מקומי לגיור", עבור דיינים המכהנים בבית הדין המקומי לגיור; "ראש בית דין מקומי", יתאר רב עיר שאושר לכהן כראש בית דין מקומי לגיור בהתאם לפרוצדורה המתוארת בהצעת החוק;

"דיין בית דין לגיור" יתאר את שלושת סוגי הדיינים הנזכרים לעיל. מוצע לפרש את המונח "דין תורה" כפי שפורש בחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג-1953 בכל הנוגע לדין החל בענייני מעמד אישי. משמעות הביטוי "דין תורה" הן בהיבט המעמד האישי והן בכל הנוגע לגיור לפי הצעת החוק, התקבע כמתייחס להלכה האורתודוקסית הן בפסיקת בית המשפט והן הלכה למעשה. ראו למשל הפרשנות הקבועה בבג"ץ 47/82 קרן התנועה ליהדות מתקדמת בישראל נ' שר הדתות, מג(2) 661 (24.7.89).

סעיף 2 מוצע להקים את מערך הגיור הממלכתי ולקבוע כי מערך הגיור הממלכתי הפועל עד כה מכוח החלטות ממשלה, יוכר כאילו הוקם מכח הצעת חוק זו.

סעיף 3 מוצע לקבוע את תפקידי מערך הגיור.

סעיף 4 מוצע לקבוע כי הגיורים בבית הדין לגיור יערכו על-פי דין תורה.

סעיף 5 מוצע לקבוע מי האוכלוסייה הזכאית להתגייר במערך הגיור הממלכתי, שהיא אזרחי ישראל, תושבי קבע וזכאי שבות, וכן מוצע לקבוע כי מי שזכאי להתגייר רשאי להגיש בקשה להתגייר בכל אחד ממחוזות מערך הגיור, ללא קשר למקום מגוריו. זאת למעט מי שזכאי להתגייר אך הגיע לישראל במסגרת החלטות ממשלה על הבאה קבוצתית, אשר נכלל בהן רכיב של גיור – לגבי קבוצה זו נקבעה הוראה ייעודית כי ראש מערך הגיור יקבע את בית הדין המיוחד לגיור שידון בבקשות אלו, בהתאם למומחיות שנצברה בידי דייני בתי הדין המיוחדים לגיור.

סעיף 6 מוצע לקבוע הוראות לעניין גיור נתינים זרים, היינו כל מי שאינם זכאים לגיור לפי סעיף 5. לנתינים זרים אין זכות קנויה להתגייר. על כן נקבע כי נתינים זרים לא רשאים להגיש בקשה לגיור, לא יופנו להליכי גיור, לא יגורו ולא תינתן אסמכתא בדמות תעודת המרת דת או כל נפקות חוקית אחרת לגיור שנעשה לנתין זר במסגרת מערך הגיור, אלא אם קיבל אישור מוועדת החריגים לנתינים זרים וגורו ייערך בבית דין מיוחד לגיור. ועדת חריגים לנתינים זרים פועלת במערך הגיור ושותפים בה נציגי רשות האוכלוסין. הוראה זו נועדה לאזן בין הצורך של המדינה להבטיח שהליכי גיור לא ינוצלו לרעה לשם קניית מעמד בישראל או טובות כלכליות, לבין הצורך לתת מענה לאלה הרוצים בכנות להצטרף לעם היהודי

. יוצא מן הכלל של דרישה לקבלת אישור ועדת חריגים, הוא מקרה ובו נתין זר שהגיע לישראל במסגרת החלטת ממשלה על הבאה קבוצתית שנכלל בה רכיב גיור, או אז רשאי להתגייר במערך הגיור ללא צורך באישור ועדת חריגים לנתינים זרים. כן נקבע כי ראש מערך הגיור יקבע את בית הדין המיוחד לגיור שידון בבקשות אלו, בהתאם למומחיות שנצברה בידי דייני בתי הדין המיוחדים.

סעיף 7-8 מוצע לקבוע את אופן מינוי ראש מערך הגיור ודיין בית דין מיוחד לגיור, בהתאם להוראות סעיף 23 לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959.

סעיף 9 מוצע לקבוע את מעמד בית הדין לגיור ולקבוע כי אלו בתי דין במשמעותם ההלכתית ואינם בעלי סמכות שפיטה. בהתאם, על דייני בית הדין לגיור לא יחולו הכללים החלים על דיינים המכהנים בבית הדין הרבני האזורי, אלא אם נקבע אחרת. כן מוצע לעגן

את שיקול הדעת המסור לדייני בתי הדין לגיור, ובכלל זה לקבוע כי על דייני בית הדין לגיור אין מרות בענייני הלכה לבד ממרותו של הדין וכן הכללים והתקנות שייקבעו לפי חוק זה.

סעיף 10 מוצע לקבוע כי במערך הגיור הממלכתי יפעלו מחוזות גיאוגרפיים ובנוסף יוקם מחוז בתי הדין המקומיים, ובראשו יעמוד מנהל מחוז בתי הדין המקומיים שיהיה עובד מדינה.

סעיף 11 מוצע לקבוע את מותב בית הדין המקומי – בראשו יעמוד ראש בית דין מקומי לגיור וכן שני דיינים נוספים שנבחרו בהתאם לחוק זה.

סעיף 12 מוצע לקבוע את הליך אישור רב עיר כראש בית דין מקומי לגיור: רב עיר המבקש לכהן כראש בית דין מקומי לגיור יפנה לראש מערך הגיור בבקשה מתאימה. על ראש מערך הגיור לבחון את הבקשה ולהיוועץ עם גורמי המקצוע במשרד לשירותי דת האחראים על פעילות רבני עיר. בין היתר על ראש מערך הגיור לוודא כי רב העיר לא הורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן במותב; או שהוגש נגדו כתב אישום או קובלנה בעבירה כאמור וטרם ניתן פסק דין סופי בעניינו. עוד עליו לבחון האם הצטבר מידע שיש בו ללמד כי נפלו פגמים משמעותיים בהתנהגות רב העיר. בתוך כך יש לתת את הדעת לדו"חות ביקורת, תלונות ומידע אחר המלמד על פגמים בהתנהגות הרב. החלטת ראש מערך הגיור כפופה לדין מנהלי ועליו ליתן לרב העיר להשמיע טענותיו בעניין. אם מצא ראש מערך הגיור כי רב העיר עומד בתנאים שלעיל ייתן לרב העיר אישור עקרוני כי הוא ראוי לעמוד בראש בית דין מקומי.

סעיף 13 מוצע לקבוע כי רב עיר שאושר על-ידי ראש מערך הגיור יוכל לבחור שני דייני בית דין מקומי לגיור שיכהנו לצידו בבית הדין המקומי לגיור ויקבל אישור על כך מראש מערך הגיור. לצורך התוויית שיקול דעת רב עיר, נקבע כי ראש מערך הגיור ראוי לקבוע כללים לעניין אופן בחירת דייני בית הדין המקומי לגיור. עוד מוצע לקבוע כי רב עיר יוכל לבקש מראש מערך הגיור אישור כי דין בית דין מיוחד לגיור יכהן כראש בית דין מקומי או כדיין בבית הדין המקומי. מובהר כי עבודת דין בית דין מיוחד במסגרת בית דין מקומי תהיה במסגרת תפקידו. כמו כן, מוצע לקבוע כי רב עיר יוכל לבחור דין הנכלל במאגר, שהינו רב אזורי מכהן או רב יישוב מכהן, בעל הסמכה לרבנות מהרבנות הראשית ובעל וותק של 10 שנות כהונה לפחות, על מנת שישמש כראש בית דין מקומי לגיור.

סעיף 14 מוצע לקבוע כי לאחר שראש מערך הגיור בחן את מותב בית הדין המקומי המוצע, יאשר באופן סופי את הקמת בית הדין המקומי בראשות רב העיר כחלק ממחוז בתי הדין המקומיים. ממועד זה ראוי בית הדין המקומי להתחיל לפעול.

סעיף 15 מוצע לקבוע כי מנהל מחוז בתי הדין המקומיים יקים וינהל מאגר בו ייכללו מי שעונים על תנאי הכשירות לכהונה כדיין בית דין מקומי. כן מפורטים התנאים לכהונה כדיין בבית דין מקומי.

סעיף 16 מוצע לקבוע, נוסף על תנאי הכשירות לכהונה כדיין בית דין מקומי, תנאים

לפסילת מועמד מכהונה כדיין בבית דין מקומי.

סעיף 17 מוצע לקבוע כי כהונת דיין בבית דין מקומי תוגבל ל-7 שנים. זאת על מנת לאפשר תחלופה של דיינים בבית הדין המקומי למבקשים להתמנות. יחד עם זאת, ניתנה אפשרות להאריך כהונת דיין בית דין מקומי לאור המומחיות הנצברת בתפקיד זה וכן במקרים בהם לא נמצא במאגר מועמד אחר אשר מצדיק החלפת מותב בית הדין.

סעיף 18 מוצע לקבוע את תקופת הכהונה של דיין מותב מקומי ולהגביל אותה בהגיעו לגיל 70 וכן במקרים בהם דיין מבקש לסיים את כהונתו ביוזמתו. בנוסף, מוצע לקבוע הוראות לעניין התנאים לסיום מוקדם של כהונת ממונה לפני תום תקופת כהונתו: אם בשל הרשעה בפלילים או עבירת משמעת חמורה, נבצרות, חדל להתקיים בדיין תנאי הדרוש לכהונתו וכן אם הופסקה כהונתו בשל פניות בנוגע להתנהלות בית דין מקומי לגיור כאמור בפרק ד'.

סעיף 19 מוצע לקבוע אילו דינים יחולו על דיין בית דין מקומי, לאור תפקידו הציבורי כדיין בבית דין מקומי לגיור.

סעיף 20 מוצע לקבוע הוראות בנוגע לניגוד עניינים של דיינים בבית דין מקומי לגיור.

סעיף 21 מוצע לקבוע מקרים בהם בית דין מקומי לגיור יפסיק פעילותו ויחדל לכהן.

סעיף 22 מוצע לקבוע כי ראש מערך הגיור יפרסם באתר האינטרנט של מערך הגיור את רבני העיר שאושרו לכהן כראש מערך הגיור, את בתי הדין המקומיים שאושרו ואת דייני בית הדין המקומי שאושרו. כל זאת על מנת ליידע את הציבור בדבר בתי הדין המקומיים אליהם ניתן לפנות.

סעיף 23 מוצע לקבוע כי בבתי הדין המיוחדים לגיור יאשר מנהל המחוז הגיאוגרפי הרלוונטי את תקינות ההליך ולאחר מכן ייתן הרב הראשי או נציגו תעודת אישור בהתאם לקבוע בפקודת ההמרה.

סעיף 24 מוצע לקבוע כי בבתי הדין המקומיים לגיור, יאשר מנהל מחוז בתי הדין המקומיים את תקינות ההליך ולאחר מכן ייתן ראש בית הדין המקומי תעודת אישור בהתאם לקבוע בפקודת ההמרה.

סעיף 25 מוצע לקבוע כי אם מצא הממונה על המחוז כי ניתנו האישורים הדרושים כאמור, ייתן למתגייר תעודת המרת דת וכן יעביר עותק לרשות האוכלוסין.

סעיף 26 מוצע לקבוע הליך שיאפשר פניות הנוגעות להתנהלות ראש בית דין מקומי או דיין בית דין מקומי בניגוד לכללי הדיון בבקשות לגיור הנוגעות לעניינים הלכתיים. פניות מסוג זה יוכל ליזום הרב הראשי או ראש מערך הגיור. ראש מערך הגיור יבחן תחילה את הפנייה, יאפשר לדיין להתייחס לטענות וכן ייוועץ עם ועדת ההיגוי. ככל שמצא כי יש לבחון הפסקת כהונת הדיין, יפנה ראש מערך הגיור את הפנייה וממצאיו למועצת הרבנות הראשית. מועצת הרבנות תאפשר לדיין להשמיע את טענותיו ותקבל החלטה בדבר הפסקת כהונת הדיין בתוך 45 ימים מיום שהעביר ראש מערך הגיור את פנייתו למועצת

הרבנות הראשית.

סעיף 27 מוצע לקבוע הליך שיאפשר פניות הנוגעות להתנהלות שאינה הולמת ראש בית דין מקומי או דיין בית דין מקומי. ראש מערך הגיור רשאי לבדוק כל תלונה המתקבלת בעניין התנהגות שאינה הולמת ולאחר שנתן לדיין להשמיע טענותיו וכן נועץ עם ראש בית הדין המקומי (ובמקרה בו ראש בית הדין המקומי הוא מושא הפנייה, עם הרב הראשי) להורות על הפסקת כהונתו.

סעיף 28 מוצע לקבוע כי לראש מערך הגיור שיקול דעת האם להשעות דיין מתפקידו בעת שפנייה בעניינו מצויה בהליכי בירור.

סעיף 29 מוצע לקבוע בחקיקה ראשית כי גיור שנערך לפי חוק זה יהיה מוכר לעניין הוראות כל דין. תעודת המרת דת שניתנה מכח חוק זה תשמש ראיה מוחלטת ליהדותו של נושא התעודה לצורך כל דין. יחד עם זאת, מוצע שלא לשנות את המצב המשפטי הקיים ערב חוק זה או את פרשנותו של דבר חקיקה אחר לעניין גיור שלא נעשה במערך הגיור.

סעיף 30 מוצע לקבוע כי סמכות הדיון בתוקפו של גיור תהיה נתונה באופן ייחודי ובלעדי לבית הדין שבפניו נעשה הגיור. כך, אם החל הליך גיור בבית דין מיוחד לגיור, כל הליך הנוגע לתוקף הגיור ייערך באותו מותב בבית הדין המיוחד לגיור וכן על זו הדרך לגבי בית דין מקומי לגיור. עוד מוצע לקבוע כי ככל שהמותב בו נדון המתגייר התפזר או ששניים מחבריו חדלו מכהונתם, יקבע ראש מערך הגיור את הרכב בית הדין שידון בתוקף הגיור.

סעיף 31 מוצע לקבוע את אופן הדיון בביטול תוקף גיור, בנסיבות חריגות שבהן ראה בית הדין לגיור בסיס ממשי לחשד כי גיור הושג במרמה.

סעיף 32 מוצע לקבוע כי המבקש להתגייר רשאי להגיש השגה על החלטת בית דין לדחיית בקשת גיור או הצהרה כי אין תוקף לגיור. השגה כאמור תידון בפני דיין בית הדין הרבני הגדול בהתאם להרכב שיקבע הרב הראשי.

סעיף 33 מוצע לקבוע כי השר יקים ועדת היגוי בת חמישה חברים, אשר חבריה ימונו על ידי השר ועל ידי הרב הראשי לישראל.

סעיף 34 מוצע לקבוע את תפקידי ועדת ההיגוי: ניסוח כללי הדיון בבקשות לגיור וייעוץ לראש מערך הגיור במסגרת הליך להפסקת כהונתו דיין בשל פנייה הנוגעת לכללי הדיון בעניינים הלכתיים.

סעיף 35 מוצע לקבוע כי ועדת ההיגוי תקבע בתקנות, בהסכמת השר ובאישור הוועדה בכנסת האחראית על שירותי הדת היהודיים, את כללי הדיון בבקשות לגיור בבתי הדין לגיור.

סעיף 36 מוצע לקבוע את תקופת הכהונה של חבר ועדת ההיגוי.

סעיף 37 מוצע לקבוע את התנאים שבהתקיים אחד מהם תסתיים כהונתו של חבר ועדת ההיגוי.

סעיף 38 מוצע לקבוע כי תוקף פעולות ועדת ההיגוי לא ייפגע בשל הפסקת כהונת חבר מחברי ועדת ההיגוי, ובלבד שמכהנים בה רוב חבריה.

- סעיף 39** מוצע לקבוע הוראות לעניין סדרי עבודת ועדת ההיגוי.
- סעיף 40** מוצע לקבוע כי חבר ועדת ההיגוי שאינו עובד המדינה, עובד גוף מתוקצב או עובד גוף נתמך, יהיה זכאי לתשלום בעד השתתפות בשיבות ועדת ההיגוי, בהתאם להוראות החשב הכללי לעניין חברי ועדות ציבוריות.
- סעיף 41** מוצע לקבוע אילו דינים יחולו על חברי ועדת ההיגוי שאינם עובדי מדינה, לאור תפקידם הציבורי כחברי ועדת ההיגוי.
- סעיף 42** מוצע לקבוע הוראות בנוגע לניגוד עניינים של חברי ועדת ההיגוי.
- סעיף 43** מוצע לתקן את פקודת העדה הדתית (המרה) ולהוסיף את סעיף 2(א1), לפיו תעודת המרת דת שניתנה לפי חוק זה, תיחשב לתעודת אישור לפי פסקה (1) בפקודת ההמרה.
- סעיף 44** מוצע לקבוע כי השר רשאי להתקין תקנות לפי חוק זה באישור הוועדה בכנסת האחראית על שירותי הדת היהודיים. בנוסף, מוצע לקבוע כי השר בהסכמת שר האוצר רשאי להחליט על גמול והחזרי הוצאות לדיין בבית הדין המקומי לגיור שאינו עובד מדינה ובכלל זה גם ראש בית דין מקומי לגיור.
- סעיף 45** מוצע לקבוע הוראות מעבר, לפיהן עד לקביעת כללי הדיון החדשים, יעמדו בתוקפם כללי הדיון בבקשת לגיור התשס"ו-2006. כן מוצע לקבוע כי עד למינוי מנהל למחוז בתי הדין המקומיים יועברו סמכויותיו לפי חוק זה למנהל אגף הגיור.
- סעיף 46** מוצע לקבוע כי השר והרב הראשי ייבחרו נציגים לוועדת ההיגוי 45 ימים לאחר כניסת חוק זה לתוקף. כמו כן מוצע לקבוע כי 60 ימים לאחר מינוי ועדת ההיגוי יובאו לאישור השר כללי הדיון החדשים.